

Dictamen en relació amb la consulta d'un Delegat de Protecció de Dades sobre la comunicació de dades identificatives dels professionals que accedeixen a la història clínica dels pacients

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit del Delegat de Protecció de Dades de (...), en què sol·licita el parer d'aquesta Autoritat sobre la legitimació per comunicar les dades identificatives dels professionals que accedeixen a les dades de la història clínica dels pacients.

Analitzada la petició i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent.

I

(...)

II

El Delegat de Protecció de Dades (en endavant, el DPD) sol·licita el parer d'aquesta Autoritat sobre la legitimació per comunicar les dades identificatives dels professionals que accedeixen a les dades de la història clínica dels pacients.

En concret, en el seu escrit de consulta planteja:

- a) Si, davant d'un possible exercici del dret d'accés d'un interessat, incloent expressament la traçabilitat dels accessos a la història clínica, la comunicació de les dades merament identificatives dels professionals que han accedit a la història clínica per part del responsable del tractament a un interessat estaria habilitada per l'article 24 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.
- b) En cas afirmatiu, quines actuacions haurien de realitzar els responsables envers els seus professionals per donar compliment a aquesta comunicació amb plena salvaguarda dels seus drets i llibertats.
- c) En cas negatiu, i seguint el criteri de l'Autoritat sobre la possibilitat de facilitar aquesta informació de manera voluntària, quins requisits caldria acomplir per part dels responsables.

A aquestes qüestions ens referim en els següents apartats d'aquest dictamen.

III

Aquesta Autoritat ha tingut l'ocasió d'examinar amb anterioritat (entre d'altres, en els dictàmens CNS 40/2015, CNS 15/2016 o CNS 8/2019) la possibilitat de comunicar la identitat dels professionals que han accedit a dades de la història clínica dels pacients en resposta a les sol·licituds formulades en aquest sentit pels mateixos pacients (o persones vinculades per raons familiars o de fet a pacients difunts) als responsables del tractament.

Aquest examen s'ha efectuat sempre sobre la base de l'exercici del dret d'accés que la legislació de protecció de dades personals reconeix als interessats, concloent, als efectes que interessin, que l'exercici d'aquest dret no inclou l'obligació de comunicar la identitat de les persones concretes que, com a personal propi de l'entitat responsable del tractament, hagin pogut accedir a la història clínica. En canvi, sí que permet conèixer les comunicacions de dades que s'hagin pogut produir, si escau, a destinataris externs al responsable del tractament.

El DPD manifesta en la seva consulta ésser conscient del pronunciament d'aquesta Autoritat sobre l'abast i el contingut d'aquest dret d'accés de l'interessat, per la qual cosa ens remetem a les consideracions efectuades en els dictàmens esmentats, especialment, en el dictamen CNS 8/2019, en tenir-hi en compte, per al dit examen, el Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d'abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD), plenament aplicable des del 25 de maig de 2018.

Dit això, cal examinar, a continuació, si, tal com es planteja en la consulta, existeix altra via diferent a l'exercici del dret d'accés de l'interessat (article 15 RGPD) que permeti comunicar la informació personal que se sol·licita.

IV

L'article 5.1.a) de l'RGPD estableix que tot tractament de dades personals (article 4.2)), com seria la comunicació de la identitat de les persones que han tingut accés a la història clínica, ha de ser lícit, lleial i transparent en relació amb l'interessat (principi de licitud, lleialtat i transparència).

En aquest sentit, l'article 6 de l'RGPD estableix que cal comptar amb una base jurídica que legítimi el tractament, ja sigui el consentiment de la persona afectada (apartat 1.a)), ja sigui alguna de les altres bases legitimadores que s'hi preveuen, com ara, que *“el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una obligación legal aplicable al responsable del tratamiento (apartat 1.c))*.

Tal com es desprèn de l'article 6.3 de l'RGPD i recull expressament l'article 8 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (en endavant, LOPDGDD), el tractament de dades només podrà considerar-se fonamentat en aquesta base jurídica de l'article 6.1.c) de l'RGPD quan així ho estableixi una norma amb rang de llei.

Alhora, l'article 86 de l'RGPD disposa que *“los datos personales de documentos oficiales en posesión de alguna autoridad pública o u organismo público o una entidad privada para la realización de una misión en interés público podrán ser comunicados por dicha autoridad, organismo o entidad de conformidad con el Derecho de la Unión o de los Estados miembros que se les aplique a fin de conciliar el acceso del público a documentos oficiales con el derecho a la protección de los datos personales en virtud del presente Reglamento.”*

Vist això, cal fer esment a la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern (en endavant, LTC), la qual té per objecte, entre d'altres, *“regular i garantir el dret d'accés de les persones a la informació i la documentació públiques”* (article 1.1.b)).

En aquest sentit, l'article 18 de l'LTC estableix que *“les persones tenen el dret d'accedir a la informació pública, a què fa referència l'article 2.b, a títol individual o en nom i representació de qualsevol persona jurídica legalment constituïda”* (apartat 1).

L'article 2.b) de l'LTC defineix “informació pública” com *“la informació elaborada per l'Administració i la que aquesta té en el seu poder com a conseqüència de la seva activitat o de*

l'exercici de les seves funcions, inclosa la que li subministren els altres subjectes obligats d'acord amb el que estableix aquesta llei".

En el present cas, la informació sol·licitada, referent a la traçabilitat dels accessos a la història clínica, formaria part del registre o control d'accessos de la història clínica dels pacients de què disposarien les entitats responsables del tractament.

Es tracta d'informació pública a efectes de l'LTC i restaria, per tant, sotmesa al règim d'accés previst en aquesta normativa, que estableix, com a criteri general, que el dret d'accés a la informació pública només pot ser denegat o restringit per les causes expressament establertes per les lleis (article 20 i següents).

En aquest sentit, i tractant-se d'informació que comprèn dades de caràcter personal, caldria tenir en consideració les previsions dels articles 23 i 24 de l'LTC.

En concret, tenint en compte que les dades sol·licitades, tot i estar relacionades amb la història clínica dels pacients, no són dades que formen part de la història clínica i, per tant, no tenen consideració de dades mereixedores d'especial protecció (article 9 RGPD), l'accés s'hauria de regir pel que disposa l'article 24 de l'LTC, segons el qual:

"1. S'ha de donar accés a la informació pública si es tracta d'informació directament relacionada amb l'organització, el funcionament o l'activitat pública de l'Administració que contingui dades personals merament identificatives llevat que, excepcionalment, en el cas concret hagi de prevaler la protecció de dades personals o altres drets constitucionalment protegits.

2. Si es tracta d'altra informació que conté dades personals no incloses a l'article 23, es pot donar accés a la informació, amb la prèvia ponderació raonada de l'interès públic en la divulgació i els drets de les persones afectades. Per a dur a terme aquesta ponderació s'ha de tenir en compte, entre altres, les circumstàncies següents:

- a) El temps transcorregut.*
 - b) La finalitat de l'accés, especialment si té una finalitat històrica, estadística o científica, i les garanties que s'ofereixin.*
 - c) El fet que es tracti de dades relatives a menors d'edat.*
 - d) El fet que pugui afectar la seguretat de les persones.*
- (...).*"

El DPD sosté que les previsions de l'article 24.1 de l'LTC habilitarien la comunicació a l'interessat de les dades sol·licitades sobre les persones professionals que hagin pogut accedir a la seva història clínica, en tractar-se de dades merament identificatives relacionades amb l'organització, el funcionament i l'activitat de l'entitat responsable, llevat que hi hagi algun supòsit concret en què concorrin circumstàncies que aconsellin mantenir la privacitat de l'afectat (el professional).

Cal tenir en consideració però que la informació sobre la traçabilitat dels accessos a la història clínica d'un pacient en realitat abasta un conjunt d'informació que va més enllà del que es pot entendre com a dades merament identificatives relacionades amb l'organització, el funcionament o l'activitat pública del responsable del tractament, això és la identitat (nom i cognoms) i el càrrec, o en aquest cas la categoria professional (assistencial o no), dels afectats.

Ens referim, en concret, a informació com la data i l'hora dels accessos a la història clínica i/o el centre i mòdul o unitat des de la qual s'hagin pogut produir aquests accessos, el coneixement de la qual podria revelar l'existència de possibles accessos indeguts a la història

clínica per part d'alguna persona treballadora de l'entitat responsable, en cas que aquests accessos no estiguessin justificats per cap actuació assistencial o administrativa. Per tant, informació que podria revelar l'existència d'una actuació irregular per part de les persones professionals.

A la vista d'això, no es pot considerar d'aplicació al present cas les previsions de l'article 24.1 de l'LTC, per la qual cosa l'accés a la dita informació requereix d'una ponderació prèvia entre l'interès públic en la divulgació de la informació i els drets de les persones afectades, tal com exigeix l'article 24.2 de l'LTC.

En relació amb aquesta ponderació, cal tenir en compte que, en el supòsit plantejat, la informació sobre les persones que han accedit a una determina història clínica la sol·licita el titular d'aquesta història clínica.

Aquest fet és rellevant, atès que aquesta posició podria justificar un tractament diferenciat, pel que fa a la possibilitat d'accedir a la dita informació, al que podria correspondre si es tractés d'un tercer aliè.

D'acord amb l'article 18.2 de l'LTC, l'exercici del dret d'accés no resta subjecte a motivació però el fet que el sol·licitant expressi quina és la finalitat que persegueix i en definitiva els motius pels quals interessa conèixer la informació pot ser rellevant a l'hora de decidir sobre la prevalença entre el dret d'accés del sol·licitant i el dret a la protecció de dades de les persones afectades (els professionals). De fet, la finalitat és un dels criteris de ponderació assenyalats per la mateixa LTC (article 24.2. b)).

Apuntar, al respecte, que el dret d'accés a la informació pública pot respondre, legítimament, a interessos particulars. Sobre això, l'article 22.1 de l'LTC, en exigir que els límits aplicats al dret d'accés a la informació pública siguin proporcionals a l'objecte i la finalitat de protecció, fa esment a la presa en consideració, en l'aplicació d'aquests límits, de *"les circumstàncies de cada cas concret, especialment la concurrència d'un interès públic o privat superior que justifiqui l'accés a la informació."*

Per la seva part, la Llei estatal 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, fa esment a prendre en consideració el fet que el sol·licitant justifiqui llur sol·licitud d'informació en l'exercici d'un dret (article 15.3.b)).

Tenint en compte el context en què ens trobem i el tipus d'informació personal sol·licitada, sembla clar que la finalitat pretesa amb la sol·licitud de la informació sobre els professionals estaria relacionada amb la defensa dels interessos de la persona sol·licitant, titular de la història clínica.

La legislació en matèria de protecció de dades imposa l'obligació al responsable del tractament d'adoptar les mesures tècniques i organitzatives necessàries per garantir la seguretat de les dades personals tractades, inclosa la protecció contra el tractament no autoritzat o il·lícit (articles 5 i 24 RGPD).

Alhora, reconeix a l'afectat el dret a presentar una reclamació davant, en aquest cas, aquesta Autoritat quan consideri que s'ha produït un incompliment o infracció de la normativa de protecció de dades que afecta el tractament de les seves dades personals (articles 77 RGPD), com seria el cas d'haver-se produït un accés indegut a les dades de la seva història clínica. Això, sens perjudici de poder emprendre altres accions legals que consideri oportunes.

En aquest context, sembla clar que, per tal d'emprendre aquesta o altres accions legals per a la defensa dels seus interessos, la persona sol·licitant hauria de poder accedir a determinada informació sobre els accessos a la seva història clínica.

Vist això, i a la vista del principi de minimització de dades (article 5.1.c) RGPD), que exigeix que l'accés es limiti a les dades estrictament necessàries per assolir la finalitat pretesa, podria plantejar-se si, en el present cas, resultaria suficient lliurar la informació sol·licitada de manera pseudonimitzada (article 4.5 RGPD), és a dir, substituint el nom i cognoms dels professionals afectats per un codi que no permetés la seva identificació per part del sol·licitant (la reidentificació només hauria de ser possible vinculant aquest codi amb l'afectat a qui s'associés i, per tant, només la podria fer el responsable del tractament).

Cal tenir però en consideració que facilitar la informació d'aquesta manera no sembla que permetés en aquest cas constatar si els accessos a la història clínica estan realment justificats o no, és a dir, si han estat efectuats pels professionals que estan legitimats per accedir-hi en respondre aquests a actuacions assistencials o administratives. A tal efecte, seria també necessari poder disposar de la identitat d'aquests professionals.

En aquest punt, convé també recordar que la legislació d'autonomia del pacient (Llei 21/2000, del 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica, així com la Llei 41/2002, de 14 de novembre, bàsica reguladora de l'autonomia del pacient i de drets i obligacions en matèria d'informació i documentació clínica) regula un dret d'informació al pacient en termes força amplis (article 2.2 Llei 21/2000), en establir que aquest ha de poder disposar de tota la informació referida als diferents aspectes que repercuteixen en el seu tractament i, en definitiva, en la seva salut.

Seguint el criteri d'aquesta Autoritat en el dictamen CNS 15/2016, aquests aspectes englobarien, entre d'altres, conèixer quins professionals estan a càrrec i han intervingut en el seu procés assistencial, és a dir, conèixer quins professionals l'atenen i, per extensió, es podria considerar que inclouria conèixer quines persones han accedit a la història clínica per dur a terme o participar en aquesta atenció, inclòs el personal del propi centre.

Per tot plegat, tenint en compte la informació sol·licitada i la rellevància d'aquesta informació per assolir la finalitat pretesa, pot concloure's que en el present cas hauria de prevaldre el dret d'accés de l'afectat (el pacient) a la traçabilitat dels accessos a la seva història clínica, inclosa la identitat i la categoria professional dels treballadors que hi hagin tingut accés.

En conseqüència, el lliurament d'aquesta informació per l'entitat responsable del tractament restaria emparat en la base jurídica de l'article 6.1.c) de l'RGPD.

V

El DPD també planteja quines actuacions haurien de realitzar els responsables envers els seus professionals per donar compliment a la comunicació de la informació sol·licitada (traçabilitat dels accessos a la història clínica, amb indicació de la identitat dels professionals que hi han accedit) amb plena salvaguarda dels seus drets i llibertats.

L'article 31 de l'LTC estableix que si la sol·licitud d'informació pública pot afectar drets o interessos de tercers, identificats o fàcilment identificables, se'ls ha de donar trasllat de la sol·licitud, per tal que puguin fer les al·legacions que considerin convenientes, en aquells casos en què puguin ser determinats del sentit de la resolució.

Aquest tràmit resulta essencial per tal que les persones afectades disposin de la possibilitat d'exposar si consenten l'accés a la informació o si hi ha algun element que, en funció de la situació personal de la persona afectada, al seu parer hauria de comportar una limitació de l'accés.

Correspon al responsable del tractament dur a terme aquest tràmit d'audiència als afectats (en aquest cas, els professionals) amb caràcter previ a la resolució de la petició d'accés de la persona sol·licitant.

El DPD fa avinent en la seva consulta que, arran l'aplicació efectiva de l'RGPD, els responsables han constatat un augment significatiu de l'exercici del dret d'accés dels titulars de les històries clíniques a la informació esmentada.

Cal tenir en consideració, des del punt de vista del dret a la protecció de dades, que l'article 13.1.e) de l'RGPD reconeix el dret de l'interessat o afectat a obtenir del responsable informació sobre *"los destinatarios o las categorías de destinatarios de los datos personales, en su caso"*.

L'article 4.9) de l'RGPD defineix com a destinatari *"la persona física o jurídica, autoridad pública, servicio u otro organismo al que se comuniquen datos personales, se trate o no de un tercero. (...)"*.

Com s'ha vist, l'article 24.2 de l'LTC habilitaria la comunicació als titulars de la història clínica de la informació referida a la traçabilitat dels accessos a la seva història clínica, incloent la identitat i categoria dels professionals que hi han accedit.

Des del punt de vista de la protecció de dades, els titulars de la història clínica a qui se'ls faciliti aquesta informació referida als professionals que han accedit a la seva història clínica cal considerar-los destinataris de la dita informació personal.

Per tant, els professionals (afectats) tindrien dret a què se'ls informés sobre aquests destinataris o, si més no, les categories de destinataris a qui es prevegin comunicar les seves dades personals, als efectes, si escau, d'oposar-s'hi.

A tal efecte, podria resultar convenient, en la línia de l'actuació duta a terme per la Direcció General de Funció Pública el darrer 15 d'octubre, com es reflecteix en la consulta, que els responsables informin els seus treballadors, a través de llur intranet o per altres mitjans (per exemple, via correu electrònic), de que:

- a) L'article 24.2 de l'LTC habilitaria la comunicació als titulars de la història clínica de la informació referida a la traçabilitat dels accessos a la seva història clínica, incloent la identitat i categoria dels professionals que hi han accedit.
- b) Aquestes dades (dels professionals) poden ometre's motivadament quan concorrin circumstàncies personals degudament justificades.
- c) Els professionals en qui concorri alguna circumstància personal i extraordinària que requereixi especial protecció poden adreçar un escrit de caràcter confidencial a l'entitat responsable del tractament, per tal de poder ponderar-se l'interès en la divulgació de les seves dades i el grau d'afectació en el seu dret a la protecció de dades o en altres drets protegits que hagin de prevaler.

D'acord amb les consideracions fetes fins ara en relació amb la consulta plantejada, es fan les següents,

Conclusions

La comunicació al titular de la història clínica de la informació relativa a la traçabilitat dels accessos a la seva història clínica, amb indicació de la identitat i categoria dels professionals

que hi han accedit, trobaria empara en la base jurídica de l'article 6.1.c) de l'RGPD, en relació amb les previsions de l'article 24.2 de l'LTC.

Els professionals tenen dret a obtenir del responsable informació sobre les categories de destinataris de les seves dades personals (article 13.1.e) RGPD). A tal efecte, es podria informar els professionals, a través de la intranet o per correu electrònic, del règim d'accés aplicable a les seves dades i instar-los a, si escau, posar en coneixement del responsable la concurrència d'alguna circumstància personal que pogués justificar limitar-ne l'accés quan escaigui.

Barcelona, 18 de novembre de 2019